

Motion #401

Fokus och strategi 2026-2029, Övergripande Fokus och strategi

Hörselskadades förening i Göteborg

Fokus och strategi ska ge riktning och styra – förtydligande av innehållet

Förbundsstyrelsen har valt att ersätta dokumentet Prioriterade områden med dokumentet Fokus och strategi. Vi anser att innehållet i det nya dokumentet är olyckligt på flera olika sätt.

För det första är vår uppfattning att det dokument vi ska försöka fastställa är ett dokument som ska ge kommande fyraårsperspektiv en riktning för verksamheten, ett underlag att skapa årliga verksamhetsplaner på. Det kommer säkert vara möjligt att göra, men det kommer vara spretigt och på lokal nivå möjligen svårt att konkretisera.

Dokumentet har också i syfte att styra, alltså att det är kongressens dokument för att styra förbundsstyrelse och förbund i den riktning vi tror att organisationen behöver gå. För att kunna kontrollera att förbundet sedan gjort det vi kommit överens om krävs att innehållet går att följa upp, att det är mätbart. Och vi är osäkra på om skrivningarna i dokumentet kommer kunna gå att mäta och följa upp. Detta är olyckligt, vi anser att Fokus och strategidokumentet har samma dignitet som dokumenten Värdegrund, Intressepolitiskt program och Organisationsprogrammet, alltså ett övergripande visionsdokument. På detta sätt innebär det att möjligheten för oss föreningar/ombud att påverka faktisk verksamhet för de kommande fyra åren drastiskt har minskat.

Det är inte läge att skriva om dokumentet men vi vill ge input på skrivningarna i dokumentet. Om dokumentet ska kunna stötta förbundsstyrelse, distrikt och föreningar i planering av sin verksamhet de kommande fyra åren behöver dokumentet vara lätt att förstå och tilltala de som ska använda det. Där tror vi inte på förslaget att använda tre ord på u, om man inte kan relatera och begripa vad de innebär. Ord kan vara magiskt bra för att skapa en inramning och känna tillhörighet till. Men det känner inte vi att vi gör med orden upplysa, uppmärksamma och upplyfta. Främst är det ordet upplyfta som bara känns krystat och inte naturligt. Detta verkar också dokument-skrivarna känna eftersom det under varje rubrik finns en mening som förklarar vad som menas med orden. Vi tror snarare att dessa skrivningar är bättre rubriker, med undantag för begreppet Hörselskadekunskap som också känns bakåtsträvande och inte är ett ord som representerar det vi vill göra.

Därför vill vi snarare att begreppen ska vara de som skrivs i sista stycket under rubriken Fokus 2026-2029: Att sätta ljus på hörselskadade som lyder ”sprida kunskap”, ”skapa synlighet” och ”ändra attityder”.

Vi föreslår kongressen besluta att

1. stryka rubriken Strategi 2026–2029: Upplysa, uppmärksamma och upplyfta, till förmån för Strategi 2026-2029: Sprida kunskap, skapa synlighet och ändra attityder
2. stryka första stycket HRFs strategi för att lyckas sätta ljus på hörselskadade är att... • upplysa • uppmärksamma • upplyfta, till förmån för HRFs strategi för att lyckas sätta ljus på hörselskadade är att... • sprida kunskap • skapa synlighet • ändra attityder

3. stryka rubriken Upplys och mening under "Att öka hörselskadekunskapen.", till förmån för rubriken Sprida kunskap.
4. stryka meningen "Vi ska sprida hörselskadekunskap samt bidra till att fler utvecklar hörselsmart kompetens och kan ta del av de lösningar och resurser som finns." , till förmån för " Vi ska sprida kunskap om hörsel samt bidra till att fler utvecklar hörselsmart kompetens och kan ta del av de lösningar och resurser som finns.
5. stryka meningen "Förtroendevalda och andra HRF-aktiva ska få möjlighet att utveckla sin hörselskadekunskap, för att kunna stödja, inspirera och vägleda och påverka, samt "hörselsmart samhällskunskap", med praktiska verktyg för opinionsbildning och intressepolitiskt påverkansarbete.", till förmån för "Förtroendevalda och andra HRF-aktiva ska få möjlighet att utveckla sin kunskap om hörselskadades situation i samhället, för att kunna stödja, inspirera och vägleda och påverka, samt "hörselsmart samhällskunskap", med praktiska verktyg för opinionsbildning och intressepolitiskt påverkansarbete."
6. stryka rubriken Uppmärksamma och mening under "Att synliggöra hörselskadade.", till förmån för rubriken Skapa synlighet.
7. stryka rubriken Upplyfta och mening under "Att ändra attityder.", till förmån för rubriken Ändra attityder.

Yttrande

Motionären vill ändra rubrikerna i syfte att öka tydligheten. Förbundsstyrelsen ställer sig bakom motionärens förslag.

Förbundsstyrelsen delar däremot inte motionärens förslag om att ersätta hörselskadekunskap med "kunskap", "kunskap om hörsel" och "hörselskadades situation i samhället". Dels för att det inte blir tydligare, dels för de förslag som lagts fram inte täcker in vad HRF menat med begreppet. Hörselskadekunskap är ett brett begrepp som täcker in kunskap om hörselskadades villkor, behov och förutsättningar men också kunskap om hjälpmedel, kommunikation och psykosocial påverkan. Alla dessa aspekter är viktiga att öka kunskapen om oavsett om det är hörselskadade, anhöriga eller allmänhet som är målgrupp.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att bifalla första att-satsen i motion 401

att bifalla andra att-satsen i motion 401

att avslå tredje att-satsen i motion 401

att avslå fjärde att-satsen i motion 401

att avslå femte att-satsen i motion 401

att bifalla sjätte att-satsen i motion 401

att bifalla sjunde att-satsen i motion 401

Motion #402

Fokus och strategi 2026-2029, Hörselvård

Hörselskadades distrikt i Stockholms Län

HRF och hörselvård utanför den offentliga hälso- och sjukvården

IP-programmet är ett visionsdokument som handlar om hur samhället borde vara. Det är utmärkt att HRF har ett sådant dokument. Samtidigt så finns det anledning till att HRF tar ställning i frågor som handlar om problem vi har i samhället idag.

Ett sådant problem är att vi upplever att HRF är frånvarande i frågor som rör köp av utprovning av hörapparater inklusive köp av hörapparaterna, utanför den offentligt finansierade hörselvården. Vi ser, både i Stockholm och runt om i landet, allt fler som väljer bort den offentligt finansierade hörselvården. Inte minst när det öppnar fler och fler helt privat finansierade mottagningar. Patienterna här betalar mycket mer än vad man gör som patient i hörselvården. Oftast med övertygelsen om att de får en bättre tjänst och inte minst bättre hörapparater.

Vi är övertygade om att en stark offentligt finansierad hörselvård är det bästa. Men vi behöver ändå vara medvetna om och hantera att människor ibland väljer bort den offentligt finansierade hörselvården. Finns det en efterfrågan så är det bra att den kan mötas, även de som väljer att köpa sina hörapparater är självklart välkomna i HRF.

HRF ska inte verka för att skapa hinder för den privata hörselvården. Den privata hörselvården möter redan utmaningar i form av tillsyn från IVO och lagstiftning kring marknadsföring.

Däremot tycker vi att det är viktigt att det framgår för köparen att man inte har det konsumentskyddet som man är van vid i andra liknande situationer. Man kan bland annat inte vända sig till ARN och konsumenttjänstskyddslagen har ett undantag för just hälso- och sjukvårdstjänster. Det finns säkert goda skäl till den ordningen, t.ex. behovet att kunna skydda patientuppgifter. Vi ser inte att HRF ska verka för att förändra lagstiftningen.

Då återstår det att verka för att de som väljer att köpa sina hörapparater får en bra hörselrehabilitering och inte minst att de får information som är ett stöd för dem i den process de valt.

Vi föreslår kongressen besluta att

1. kongressen tar ställning för att HRF vid lämpliga situationer ska synliggöra patienter som väljer att vara konsumenter av hörselvårdstjänster utanför den offentligt finansierade vården.
2. kongressen tar ställning för att HRF medverkar till att det tas fram en standardiserad information från vårdgivarna till patienten om rehabiliteringsinsatsen, kostnader, garantier och service samt vad man ska förvänta sig av hörselvården.

Yttrande

Vår organisation har ända sedan starten för över 104 år sedan haft ett enda fokus: hörselskadades bästa. Vi gör därför inte skillnad på olika hörselskadade personer, oavsett vilken vårdgivare de vänder sig till. HRF är en organisation för alla hörselskadade.

HRF kan inte styra vilken information de privata vårdgivarna använder, inte heller ett standardiserat material av det slag som efterfrågas av motionärerna. Men på vår kunskapswebb "Allt om hörsel" finns grundläggande information om olika typer av hörselvård, inklusive privat hörselvård. På vissa regionsidor på "Allt om hörsel" finns också information om dessa alternativ och vad man bör tänka på.

Den som är patient vid en privat mottagning kan få personlig rådgivning hos HRFs Hörsellinjen, utifrån sin situation och sina behov, precis som den som är patient hos en regiondriven mottagning.

Vid sådana kontakter säkerställer Hörsellinjen att den enskilde känner till sina rättigheter och möjligheter. I vissa delar av landet är det tyvärr ganska många som har valt ett privat alternativ utan att vara medvetna om att det finns en offentlig hörselvård – och ibland utan att ens ha valt att vara privat kund. I det senare fallet är det ofta priset på hörapparaterna som gör att de vänder sig till Hörsellinjen och frågar: "Är det så här dyrt att skaffa hörapparater nu? Tidigare fick jag hörapparater från regionen – är det slut med det nu?".

Motionärerna uttrycker oro för att den privata hörselvården "möter utmaningar i form av tillsyn från IVO och lagstiftning kring marknadsföring". Men myndighetstillsyn av vårdgivare samt lagar som reglerar marknadsföring är oerhört viktiga instrument för att skydda enskilda hörselskadade från oseriösa aktörer, bristfällig vård, vilseledande reklam och andra överträdelser. För seriösa vårdgivare utgör tillsyn och regleringar inget problem. Bristande tillsyn och vilseledande marknadsföring kan emellertid få stora och ibland allvarliga konsekvenser för individen.

Hörselvård är livsviktigt för hörselskadade. Alla hörselskadade ska känna sig trygga med att kunna få den hörselvård de behöver inom den allmänna hälso- och sjukvården. Vi i HRF vill att hörselskadade ska ha tillgång till allsidig hörselvård av hög kvalitet i hela landet inom rimlig tid. Ingen ska vara tvungen att köpa hörapparater privat, mot sin vilja, bara för att väntetiderna till den offentliga hörselvården är över ett år långa.

HRF vill att alla som har en hörselskada ska kunna känna odelat förtroende för sin vårdgivare. När vi söker hörselvård ska vi kunna lita på att vården alltid utförs på ett seriöst och etiskt sätt, utifrån vetenskap och beprövad erfarenhet. De vårdgivare vi möter ska alltid sätta den hörselskadade patientens bästa främst – oavsett om verksamheten bedrivs i privat eller offentlig regi.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att avslå motion 402

Motion #403

Fokus och strategi 2026-2029, Hörselvård

Hörselskadades distrikt i Stockholms län

Fler verktyg för att få bort köer

IP-programmet är ett visionsdokument som handlar om hur samhället borde vara. Det är utmärkt att HRF har ett sådant dokument. Samtidigt så finns det anledning för HRF att ta ställning i frågor som handlar om problem vi har i samhället idag.

Ett sådant problem är köer till hörselvården. Här ser vi ett bekymmer med att regioner inte agerar tillräckligt kraftfullt för att lösa sina problem med långa köer. De väljer hellre insatser som att köpa vård billigt för att tillfälligt korta kön än att bygga upp en hållbart fungerande hörselvård genom att vara en attraktiv arbetsgivare.

Det här är ett problem, de flesta undersökningar visar på en ökande andel hörselskadade i befolkningen i takt med att befolkningen blir äldre. Vi ser även att det poppar upp mottagningar för helt privat vård för de som inte vill stå i kö utan istället vill betala själva.

I Sveriges Radio hade man i december 2024 i ett reportage om en nyöppnad privat mottagning på Gotland som presenterades som lösningen på kösituationen och där det framgick att kostnaden för patienten låg mellan 17 000 kr och 35 000 kronor vilket är mycket pengar för den enskilde. Vi tycker att läget i hörselvården i Sverige idag är ohållbar och att det behövs nya verktyg för att komma åt problemet.

Ett alternativ till verktyg vi vill att HRF tittar på är att regioner som inte tar sitt ansvar för kösituationen får betala viten, och i slutändan ersätter patienter som fått vänta för länge på sin vård. Den exakta mekanismen behöver självklart utredas, och det är inte självklart att ersättningen till patienten ska vara lika stor som kostnaden för patienten att få en hörselrehabilitering utanför den offentligt finansierade hörselvården. Men om regioner år efter år kommer till korta med att lösa situationen så behöver både HRF och den enskilda patienten nya verktyg för att hörselvården ska fungera i hela landet.

Samtidigt är det viktigt att lämna en brasklapp. Det kan visa sig att lösningar med viten och ersättningar till patienten för med sig nackdelar för patienterna, som vi idag inte kan förutse. Det kan även vara så att det under resans gång framgår att de positiva effekterna av att införa viten och ersättningar inte är så stora som man kunde hoppats. Då ska inte det här kongressbeslutet vara ett hinder för att HRF lyfter brister man ser med konkreta förslag som inte gynnar patienterna.

Vi föreslår kongressen besluta att

1. kongressen uttalar att regioner som under lång tid har köer utan att lösa problemet bör betala för det, i första hand genom viten och om det inte hjälper, genom en ersättning till patienten för utebliven vård.

Yttrande

Förbundsstyrelsen delar motionärens frustration över de långa köerna inom hörselvården. De flesta regioner klarar inte vårdgarantin på 90 dagar – i stora delar av landet är väntetiderna över ett år.

Det här beror bland annat på ett ökat patienttryck. Fler söker hörselvård, vilket är glädjande. Det handlar också om att vi blir äldre, och allt fler får en åldersrelaterad hörselnedsättning. Även införandet av Vårdförlopp grav hörselnedsättning leder till att fler patienter ska kallas till hörselvården.

Samtidigt råder audionombrist i Sverige. De nyutexaminerade audionomerna räcker inte till för att fylla de vakanser som uppstår på grund av pensionsavgångar och karriärbyten. Söktrycket till audionomutbildningarna och genomströmningen av studenter är för låg. Regionerna har svårt att rekrytera till hörselvården, utom på utbildningsorterna.

Sammantaget innebär detta att hörselvårdens kapacitet är otillräcklig i förhållande till behovet.

De långa köerna inom hörselvården är en av de viktigaste frågorna HRF har att arbeta med under de kommande åren. Förbundsstyrelsen ser emellertid inga möjligheter att kunna driva igenom krav på viten och ekonomisk ersättning vid långa köer. Något liknande finns inte inom andra vårdområden.

Förbundsstyrelsen bedömer att påverkansarbete, opinionsbildning och dialog med profession, politiker och utbildningsanordnare är det som kan ge resultat. Vi har bland annat lyckats få regionerna att engagera sig i att få fler att välja audionomyrket. Region Skåne lyckades locka fler till utbildningen i Lund, som universitetet var nära att pausa på grund av få sökande. I Örebro fyrdubblades antalet sökande, när universitetet startade audionomutbildning på distans.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att avslå motion 403

Motion #404

Fokus och strategi 2026-2029, Hörselvård

Hörselskadades distrikt i Västra Götaland

Nya riktlinjer för Grav hörselskada

SKR har beslutat om nya riktlinjer för Grav hörselskada 2023 och nu ska riktlinjerna implementeras i våra regioner.

Efter kongressens beslut 2016 gjordes ett större arbete på att kartlägga CI-verksamheten i Sverige. Bra, men med de nya riktlinjerna krävs nya tag.

Utredningen bör innefatta:

- Ojämligheten i våra regioner, hur löser man detta?
(Socialstyrelsens statistik för 2023, 7 nov 2024)
Bästa region: 6,6 operation per 100 000 invånare
Sämsta region: 1,4 operation per 100 000 invånare
- CI-operationer har minskat i riket över tid, hur kommer det sig?
(Socialstyrelsens statistik för 2023, 7 nov 2024)
2014 gjordes 345 CI-operationer
2023 gjordes 282 CI-operationer
- Vuxna ska liksom barn ha rätt till dubbla CI (på samma sätt som det är för hörapparater idag)
- Hur kommer de nya riktlinjerna påverka antalet CI-opererade, ca 40% fler kommer kategoriseras ”gravt hörselskadad”

Länk till statistiken: https://sdb.socialstyrelsen.se/if_ope/val.aspx

Vi föreslår kongressen besluta att

1. kongressen beslutar att tillsätta en utredning/arbetsgrupp med deltagare från våra 7 CI-områden samt förbundsstyrelsen. Detta för att ge vägledning till distriktens påverkansarbete för en jämlik CI-vård i riker.
2. utredningen följer upp arbetet med implementeringen av de nya riktlinjerna

Yttrande

Motion 404 och 405 är likalydande och behandlas tillsammans

Förbundsstyrelsen delar motionärens missnöje med den ojämlika CI-vården i landet.

Alla som har medicinska förutsättningar för cochleaimplantat ska få möjlighet att ta ställning till om de vill ha implantat eller inte. Möjligheten att genomgå en CI-utredning får aldrig begränsas av individens kunskaper och förmåga att ställa krav eller styras av vårdgivares ekonomiska intressen. Det är därför viktigt att hörselvården tar ansvar för att gravt hörselskadade och döva personer får relevant och lätt åtkomlig information om möjligheter när det gäller hörselimplantat samt erbjuds CI-operation om utredningen visar att personen uppfyller kriterierna.

Vårdförlopp grav hörselnedsättning, som beslutades 2022, implementeras nu inom hörselvården i landets regioner. Vårdförloppet innebär bland annat att definitionen ”grav hörselnedsättning” omfattar fler, gränsen sänks från 70 dB till 65 dB, samt att de som tillhör denna grupp ska kallas till hörselvården regelbundet för uppföljning.

Vuxna ska kallas minst vartannat år, för en genomgång av vilka insatser som kan ge ”optimala förutsättningar till kommunikation, interaktion och delaktighet”. Detta gör att fler kan erbjudas CI-utredning samt annan hörteknik, psykosocialt stöd med mera betydligt tidigare.

Förbundsstyrelsen instämmer i att det är viktigt att HRF följer upp regionernas arbete med implementeringen av de nya riktlinjerna. Flera distrikt har kontakter med sin region kring detta, inom ramen för arbetsgrupper och brukarråd. Förbundet ställer också frågor om implementeringen i HRFs årliga enkäter till hörselvården i regionerna. Förbundet räknar med att under våren få en tydlig bild av hur många regioner som har påbörjat eller genomfört implementeringen av Vårdförlopp grav hörselnedsättning.

HRF kommer även fortsättningsvis bedriva ett aktivt påverkansarbete för att se till att regionerna lever upp till alla delar i vårdförloppet och erbjuder CI-utredningar till alla som uppfyller de medicinska kraven.

Förbundsstyrelsen är mån om att ha en aktiv dialog kring dessa frågor med HRFs distrikt. Under 2025 planeras därför flera hörselvårdsseminarier med distriktsrepresentanter, varav ett ägnas särskilt åt påverkansarbete kring Vårdförlopp grav hörselnedsättning.

Formerna för förbundets utrednings- och påverkansarbete kring dessa frågor avgörs bäst inom ramen för den årliga verksamhetsplaneringen samt förbundets löpande prioriteringar och omvärldsanalys.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att avslå första att-satsen i motion 404 och 405

att anse andra att-satsen i motion 404 och 405 besvarad

Motion #405

Fokus och strategi 2026-2029, Hörselvård

Hörselskadades förening i Göteborg

Nya riktlinjer för Grav hörselskada

Vi stöttar motion från Hörselskadades förening i Vänersborg/Trollhättan.

SKR har beslutat om nya riktlinjer för Grav hörselskada 2023 och nu ska riktlinjerna implementeras i våra regioner.

Efter kongressens beslut 2016 gjordes ett större arbete på att kartlägga CI-verksamheten i Sverige. Bra, men med de nya riktlinjerna krävs nya tag.

Utredningen bör innefatta:

- Ojämligheten i våra regioner, hur löser man detta?
(Socialstyrelsens statistik för 2023, 7 nov 2024)
Bästa region: 6,6 operation per 100 000 invånare
Sämsta region: 1,4 operation per 100 000 invånare
- CI-operationer har minskat i riket över tid, hur kommer det sig?
(Socialstyrelsens statistik för 2023, 7 nov 2024)
2014 gjordes 345 CI-operationer
2023 gjordes 282 CI-operationer
- Vuxna ska liksom barn ha rätt till dubbla CI (på samma sätt som det är för hörapparater idag)
- Hur kommer de nya riktlinjerna påverka antalet CI-opererade, ca 40% fler kommer kategoriseras ”gravt hörselskadad”

Länk till statistiken: https://sdb.socialstyrelsen.se/if_ope/val.aspx

Yttrande

Motion 404 och 405 är likalydande och behandlas tillsammans

Förbundsstyrelsen delar motionärens missnöje med den ojämlika CI-vården i landet.

Alla som har medicinska förutsättningar för cochleaimplantat ska få möjlighet att ta ställning till om de vill ha implantat eller inte. Möjligheten att genomgå en CI-utredning får aldrig begränsas av individens kunskaper och förmåga att ställa krav eller styras av vårdgivares ekonomiska intressen. Det är därför viktigt att hörselvården tar ansvar för att gravt hörselskadade och döva personer får relevant och lätt åtkomlig information om möjligheter när det gäller hörselimplantat samt erbjuds CI-operation om utredningen visar att personen uppfyller kriterierna.

Vårdförlopp grav hörselnedsättning, som beslutades 2022, implementeras nu inom hörselvården i landets regioner. Vårdförloppet innebär bland annat att definitionen ”grav hörselnedsättning” omfattar fler, gränsen sänks från 70 dB till 65 dB, samt att de som tillhör denna grupp ska kallas till hörselvården regelbundet för uppföljning.

Vuxna ska kallas minst vartannat år, för en genomgång av vilka insatser som kan ge ”optimala förutsättningar till kommunikation, interaktion och delaktighet”. Detta gör att fler kan erbjudas CI-utredning samt annan hörteknik, psykosocialt stöd med mera betydligt tidigare.

Förbundsstyrelsen instämmer i att det är viktigt att HRF följer upp regionernas arbete med implementeringen av de nya riktlinjerna. Flera distrikt har kontakter med sin region kring detta, inom ramen för arbetsgrupper och brukarråd. Förbundet ställer också frågor om implementeringen i HRFs årliga enkäter till hörselvården i regionerna. Förbundet räknar med att under våren få en tydlig bild av hur många regioner som har påbörjat eller genomfört implementeringen av Vårdförlopp grav hörselnedsättning.

HRF kommer även fortsättningsvis bedriva ett aktivt påverkansarbete för att se till att regionerna lever upp till alla delar i vårdförloppet och erbjuder CI-utredningar till alla som uppfyller de medicinska kraven.

Förbundsstyrelsen är mån om att ha en aktiv dialog kring dessa frågor med HRFs distrikt. Under 2025 planeras därför flera hörselvårdsseminarier med distriktsrepresentanter, varav ett ägnas särskilt åt påverkansarbete kring Vårdförlopp grav hörselnedsättning.

Formerna för förbundets utrednings- och påverkansarbete kring dessa frågor avgörs bäst inom ramen för den årliga verksamhetsplaneringen samt förbundets löpande prioriteringar och omvärldsanalys.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att avslå första att-satsen i motion 404 och 405

att anse andra att-satsen i motion 404 och 405 besvarad

Motion #406

Fokus och strategi 2026-2029, Hörselvård

Hörselskadades distrikt i Östergötland

Utredning om hörselrehabilitering och stödet för anhöriga

När man får en hörselskada eller redan har en är det viktigt stöd efter man har fått diagnos och hjälpmedel men även för de anhöriga som oftast glöms bort.

Anhöriga, som vi ser det, glöms bort i sammanhanget där relationer påverkas. Det beror på att hörselproblem påverkar kommunikationen – och därmed också vårt beteende och vårt samspel med omgivningen. Den som har problem med att höra, mår inte heller så bra, vilket också kan få konsekvenser för familjen som då behöver veta hur man ska hantera det.

Vi föreslår kongressen besluta att

1. HRF ska genomföra en utredning av stödet till patienter efter diagnos förslagsvis genom en undersökning bland våra medlemmar där även anhöriga finns att tillgå.
2. upplysa regioner om stöd till patienter efter diagnos finns med stödgruppen ”Att bli vän med din hörapparat” via webinarium eller lokala samtalsgrupper.

Yttrande

Förbundsstyrelsen håller med om att det är viktigt att närstående till hörselskadade involveras i rehabiliteringsprocessen. Det är beklagligt att hörselvårdsinsatser idag ofta begränsas till bara hörapparatutprovning. Alltför få hörselskadade får tillgång till hörselkunskap och hörselstrategier, än mindre närstående.

Under 2025 kommer förbundet än en gång genomföra hörselvårdsenkäter, med insamling av uppgifter om bland annat hörapparatutprovningar, regler och villkor. I samband med det ställs även fråga om information till närstående och förbundsstyrelsen ser inte behov av att ytterligare utreda frågan.

HRFs samtalsträffar på temat ”Bli vän med dina hörapparater” finns inte i alla delar av landet, därför är det upp till respektive distrikt och förening att informera hörselvården. När förbundet anordnar webinariet ”Bli vän med din hörapparat” får även hörselvården nyhetsbrev med information.

Det enklaste sättet att påverka hörselvårdens stöd till närstående är att ta upp ämnet på brukarråd och i andra möten mellan HRF-distriktet och hörselvården.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att anse motion 406 besvarad

Motion #407

Fokus och strategi 2026-2029, Hörselvård

Hörselskadades förening i Umeå

Hörcentralen i Umeå saknar digital skärm där tex HRF kan visa information och hörselskadade kan lära känna oss

Hörcentralen är ingången för hörselskadade till hörapparater i samma väntrum finns även drop in för de som skall besöka teknisk service för hörapparater.

Hörcentralen är ofta fullsatt, kötid i Umeå är 14,5 månader. En digital skärm är synlig för alla där HRF kan visa information.

Många patienter känner viss oro vad gäller det nya att hantera allt runt utrustning och övrig information.

HRF som förening Umeå och distriktet vill gärna visa att vi finns och vad vi gör och nå dessa Hörselskadade så de kan ta kontakt. Vi vill att de hörselskadade skall se glädjen och tryggheten med att komma i kontakt med HRF i sverige

Vi föreslår kongressen besluta att

1. vi får bidrag till digital skärm där HRF-information kan visas och alla i väntrummet kan ta del av informationen. Samt utbildning/information om hur man publicerar information på skärmen.

Yttrande

Det har blivit vanligt med bildskärmar i väntrum. En del har tillkommit på vårdgivarens initiativ, men ofta ingår sådana i ett samarbete med ett företag för ”väntrums-tv”, ”infoskärmar”, ”digital skyltning” och liknande.

Vad som visas på väntrumsskärmar varierar, men ibland förekommer det information från patientorganisationer. Flera av HRFs distrikt och föreningar har fått möjlighet att visa HRF-information på skärmar i väntrum hos hörselmottagningar, utan kostnad. De har då visat till exempel en animerad film om HRF eller stillbilder med fakta om föreningen. Förbundet har i vissa fall hjälpt till med sådant material.

Förbundsstyrelsen håller med om att det är mycket värdefullt för HRF att synas i väntrum runt om i landet, men det finns många hundra väntrum bara inom hörselvården och det är inte möjligt för HRF att förse alla dessa med bildskärmar.

Vi rekommenderar istället att distriktet/föreningen tar upp denna fråga med hörselvården, och för dialog om hur HRF kan få möjlighet att synas och dela med oss av hörselsmart information i deras väntrum.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att avslå motion 407

Motion #408

Fokus och strategi 2026-2029, Hörselvård

Gunilla Karlsson och Fredrik Forsberg

Levandegör problemen så fler förstår – med hjälp av Storytelling i broschyr

Idag saknas det i allmänhet tillräcklig förståelse för de kostnader som obehandlad hörselnedsättning har för individen, omgivningen och samhället i stort. Fler behöver exempelvis hörsel- och kommunikationshjälpmedel. Det behövs också mer innovativa lösningar. Men det går trögt idag. Exempelvis pekar Myndigheten för delaktighet, MFD, pekar i rapporten "Att få det stöd man behöver – samlad information om stöd" på att personer med hörselnedsättning inte i tillräcklig omfattning får kompletterande hörseltekniska hjälpmedel som mikrofoner. Dessa får också generellt enklare varianter av hörhjälpmedel för vardagslivet än för arbetslivet, även om behoven kan vara lika. MFD skriver vidare i rapporten att det blivit svårare för små aktörer inom kompenserande teknik och att Sverige förlorat sin ledande ställning inom hjälpmedelsområdet som byggde på ett nära samarbete mellan privata innovatörer, den offentliga sektorn och funktionshinderorganisationerna.

Genom att dela berättelser från verkliga livet som beskriver problemställningar och livsöden (storytelling), kan fler beröras och förstå varför det är viktigt att satsa på hörselområdet. Här gäller det att inte vara rädd för att lyfta problem - inte lösningar. På så vis får läsaren bättre förståelse för att det saknas något. När beslutsfattare och andra får en djupare förståelse för problemställningar, är det lättare att få till goda möten och bra samtal. Möten där vi tillsammans kan hitta hörselsmarta lösningar som prioriteras. När vi har en broschyr som samlar dessa berättelser, blir det:

- Lättare för medlemsaktiva att driva våra frågor, exempelvis när dessa träffar allmänhet, politiker och andra beslutsfattare. Broschyren skulle även kunna vara en del i intern utbildning för aktiva.
- Lättare för företag och andra att förstå problematik som behöver lösas. Det uppmuntrar till skapandet av innovativa lösningar som gynnar våra medlemmar. Broschyren kan användas både av företag direkt eller som input till andra organisationer som ordnar exempelvis innovationstävlingar eller workshops.

Vi föreslår kongressen besluta att

1. HRF tar fram en broschyr innehållande problembeskrivningar med användarberättelser och att detta arbete sker tillsammans med personer som har erfarenheterna.

Yttrande

Att beskriva hörselskadades vardag genom våra egna erfarenheter är ett effektivt sätt att synliggöra hörselskadade och ge mottagaren förståelse för hur det kan vara att leva som hörselskadad i Sverige idag. HRF arbetar redan i dag kontinuerligt med att synliggöra hörselskadade på detta sätt. Exempelvis i tidningen Auris, broschyrserien

"Att leva med...", annonser, press, videos och sociala medier.
Hörhjälpmedel och andra tillgänglighetsfrågor är en del av detta.

Det är viktigt att hörselskadade får information om olika hjälpmedelslösningar. Därför för vi dialog med hörselvården om detta. Vi erbjuder också information om sådant på vår kunskapswebb Allt om hörsel samt personlig rådgivning via vår rådgivningstjänst Hörsellinjen.

Förbundsstyrelsen ser behov av att utveckla och stärka vårt arbete med kunskaps-spridning, varför upplysning är en röd tråd i förbundsstyrelsens förslag till Fokus & strategi 2026-2029. Vi konstaterar att "HRFs fokus under kongressperioden 2026–2029 är [...] att sätta ljus på hörselskadade, genom att sprida kunskap, skapa synlighet och ändra attityder." Exakt hur detta kan och bör genomföras beslutas bäst i samband med den årliga verksamhetsplaneringen.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att anse motion 408 besvarad

Motion #409

Fokus och strategi 2026-2029, Hörselvård

Hörselskadades distrikt i Östergötland

Information om att leva med hörsel implantat

HRF har många bra informationsbroschyrer om olika typer av hörselnedsättningar. I olika evenemang där vi möter allmänheten, är broschyrerna ett bra verktyg för att sprida information och kunskap.

Det finns i dagsläget ingen informationsbroschyr om hörsel implantaten CI och EAS.

Vi föreslår kongressen besluta att

1. HRF tar fram en informationsbroschyr om att leva med CI och EAS.

Yttrande

Det är viktigt att HRF kan erbjuda information för olika hörselskadegrupper. I dag samlar förbundet i första hand sådan information på webben, på sidorna Allt om hörsel. Där finns även information om CI, EAS och andra hörselimplantat. Fördelen med en sådan digital kunskapsbank är att informationen är lättillgänglig och kan enkelt uppdateras och hållas aktuell.

HRFs broschyrserie "Leva med...", omfattar olika hörselskadegrupper. CI har inte haft en egen broschyr i denna serie, men det har inte heller hörapparater. Utgångspunkten har varit diagnoserna, inte hjälpmedlen.

Vilka broschyrer som tas fram och när är i hög grad en fråga om tid, resurser och andra praktiska hänsyn. Sådana beslut tas därför med fördel i anslutning till förbundets årliga verksamhetsplanering.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att anse motion 409 besvarad

Motion #410 *(behandlas tillsammans med motion 411)*

Fokus och strategi 2026-2029, Hörselsmart utformning

Hörselskadades förening i Lund

Att främja en smidig teknikövergång mellan hörslina och andra tekniklösningar i offentliga lokaler.

Hörapparatens telespole, fasta hörslinor och halsslängor med mottagare för FM och IR har sedan många år tillbaka varit en gyllene standard för hörselstöd i offentliga lokaler. Hörslingan utmanas nu emellertid av ny teknik. Det är därför viktigt att Hörselskadades riksförbund följer utvecklingen på detta område noga och bevakar att hörselskadade inte kommer att sakna tillgång till hörselstöd på grund av bristande kompatibilitet mellan olika system.

Kommunikationsstandarden Blåtand har nyligen definierat en ny understandard med affärsnamnet Auracast, som likt en hörslina erbjuder kommunikation från en källa till många mottagare samtidigt. För att en hörapparat skall kunna ta emot signalen från en auracastsändare, måste den vara utrustad med en mottagare för Auracast. Ännu finns det dock endast få hörapparater som har denna funktionalitet, liksom att det ännu finns få offentliga lokaler som är utrustade med sändare för Auracast. Att utrusta en lokal med Auracast är emellertid billigare och har mindre fysisk inverkan på lokalen än motsvarande installation av hörslina. Auracast är intressant också för normalhörande eller personer med lätt hörselnedsättning men som inte har hörapparat, genom att det finns olika typer av hörlurar/earpods som kan ta emot signalen från Auracast och TV-apparater och andra ljudkällor som är försedda med sändare för Auracast. Det finns därför goda chanser för att tekniken kommer att få stor spridning och att det kommer att finnas många offentliga lokaler, stationer/flygplatser och arenor etc som är utrustade med Auracast.

Även om flera hörapparatföretag inte erbjuder Auracast idag, så är de ofta förberedda för detta och kan snabbt införa tekniken när de finner det kommersiellt lämpligt. Vi räknar dock med att det kommer att ta tid för standarden att etablera sig fullt ut. Många räknar med en tioårsperiod tills dess att Auracast finns implementerad i alla hörapparater och är upphandlade av regionerna så att de kan ordinerats till alla hörselskadade.

Det går just nu inte att säga precis hur Auracast och eventuellt andra tekniker kommer att etablera sig på marknaden och hur hörslingan kommer att utmanas. Det finns emellertid all anledning att anta att hörslingan inom en period framöver kommer att existera samtidigt med andra tekniklösningar. Därför kommer det att behövas utrustning som överbryggar mellan olika tekniker.

Hörselskadades förening i Lund yrkar därför att kongressen beslutar att Hörselskadades riksförbund bevakar en smidig teknikövergång mellan hörslina och andra tekniklösningar i offentliga lokaler.

Vi föreslår kongressen besluta att

- 1.** ta fram information till medlemmar om olika tillgängliga system och vilken teknik som behövs för att överbrygga mellan de olika systemen, så att ett teknikskifte kan ske så sömlöst som möjligt.
- 2.** verka för att regioner som beställare och audionommottagningar som utförare, får den kunskap om de olika överbryggande tekniker som krävs, för att hörselskadade ska kunna tillgodogöra sig hörselstöd vare sig en lokal är utrustad med Auracast, hörslina eller annan teknik, med de hörapparater som ordinerats.
- 3.** etablera kontakt med industrin för att kunna ge feed-back och påtala våra medlemmars behov i samband med teknikskiftet.

Motion #411 *(behandlas tillsammans med motion 410)*

Fokus och strategi 2026-2029, Hörselsmart utformning

Hörselskadades distrikt i Östergötland

Öka kunskap om hörteknik i HRF

När man har en hörselskada så är det viktigt att ha bra hörhjälpmedel för att kunna klara av vardagen både på jobbet och privat. Utan hjälpmedel så kan en hörselskada få problem med hälsan dels fysiskt i form av att man spänner sig i onödan för att höra vilket kan orsaka nacksmärtor och huvudvärk. Men också psykiskt då bristfälliga hörselhjälpmedel kan orsaka trötthet, utbrändhet, depression pga utanförskap mm.

Medlemmar inom HRF har inte i tillräckligt stor utsträckning kunskap om hör teknik och vilken hjälp man har rätt att få med hjälp av hörteknik. HRF som förbund bör kunna göra några enklare satsningar för att upplysa om hörteknik

Vi föreslår kongressen besluta att

1. med hjälp av relevant hörteknikbolag skapa olika webbnarium om olika typer hörteknik som kan spelas in och samlas i ett slags bibliotek
2. samla föreningars webbnarium om hörteknik under ett bibliotek
3. ha en workshop med inriktning hörteknik med inbjudna bolag som tex Bo Edins mm på plats i Stockholm
4. förbundet ska om möjligt övervaka höreller teknik utveckling med hjälp av andra länders förbund som jobbar med hörselrågor
5. möjligen driva ett arvsfronds projekt om hörteknink som man nu gör med projektet Alla kan texta

Yttrande

Motion 410 och 411 behandlas tillsammans

Det mesta tyder på att vi står inför ett teknikskifte när det gäller trådlös ljudöverföring. Förbundsstyrelsen delar motionärernas analys, att Auracast så småningom kan ersätta teleslingan.

Men det kommer dröja. Även hörapparatillverkarnas Europaorganisation, EHIMA, tror att det kommer dröja minst tio år innan Auracast kan ersätta teleslingan. Den nya tekniken måste först finnas i offentliga lokaler och användarna ska ha hunnit byta till Auracast-kompatibla hörapparater. Det står därför klart att under ganska lång tid behöver teleslinga och Auracast existera samtidigt.

Trots det finns det redan idag en oroande tendens hos hörselvården att prova ut hörapparater utan telespole, om inte patienten aktivt begär telespole. Det innebär att det finns risk att det uppstår ett glapp, där många hörapparat-användare inte har tillgång till trådlösa lösningar i offentliga lokaler.

Förbundsstyrelsen är mån om att undvika ett sådant glapp. Det är därför viktigt att informera och skapa medvetenhet om värdet med telespole och teleslinga, något som är en viktig del av nystarten av Slingkollen.

Det är också angeläget att vi i HRF för dialog med hörselvården om vikten av telespole, i brukarråd och vid andra kontakter. Vi kan inte styra hörselvårdens egen kunskapsutveckling kring i detta, men vi kan påverka genom att dela med oss av vår syn på hörselskadades behov.

HRF är en aktiv medlem i den europeiska hörselskadeorganisationen, EFHOH, där förbundet har återkommande dialog med EHIMA. Vi har också utbyte med hörteknikföretag i Sverige om dessa frågor. Förbundet genomför också årliga enkäter till hörselvården, där det bland annat ställs frågor om telespole och utprovning av hörhjälpmedel utöver hörapparater.

Förbundsstyrelsen instämmer i att många hörselskadade har otillräcklig kunskap om hörhjälpmedel, vilka möjligheter som finns och hur de kan få tillgång till sådana lösningar. Hörselrehabilitering begränsas ofta till hörapparatutprovning och få får information om andra hörhjälpmedel. Det har också blivit svårare för hörselskadade att få bidrag till arbetshjälpmedel.

HRFs rådgivningstjänst Hörsellinjen svarar dagligen på olika teknikfrågor och på HRFs kunskapswebb Allt om hörsel finns allmän information om hörteknik. Förbundet har också genomfört webinarier som har tagit upp tips på hörteknik och andra tekniska lösningar som kan underlätta vardagen som hörselskadad.

Förbundsstyrelsen håller med om att det är viktigt att HRF upplyser hörselskadade om hörhjälpmedel, så att fler hittar lösningar som underlättar vardagen. Såväl förbundet som distrikt och föreningar kan bidra inom detta område, inte minst när det gäller användarstöd. Teknikutvecklingen innebär fantastiska möjligheter, men för många, inte minst äldre och närstående, kan lösningarna upplevas som komplicerade.

Samtidigt är det angeläget att HRF inte blir en marknadsföringskanal för tillverkare och försäljare. I möjligaste mån bör HRFs webinarier och annan information om hörteknik lämnas av HRF eller andra oberoende aktörer.

Information om hörteknik åldras snabbt, därför är det svårt att skapa ett webbibliotek på det sätt som föreslås. Däremot kan förbundet tipsa om webinarier av intresse.

Förbundsstyrelsen ser positivt på att söka medel till projekt som bland annat tar upp frågor om hörteknik, men det är en operativ fråga som bäst hanteras inom ramen för förbundets verksamhetsplanering.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att anse motion nummer 410 besvarad

att avslå första att-satsen i motion nummer 411

att anse andra att-satsen i motion nummer 411 besvarad

att avslå tredje att-satsen i motion nummer 411

att anse fjärde att-satsen i motion nummer 411 besvarad

att anse femte att-satsen i motion nummer 411 besvarad

Motion #412

Fokus och strategi 2026-2029, Hörselsmart utformning

Hörselskadades förening i Lund

Att Hörselskadades riksförbund anordnar en utbildning om bra ljudmiljö i enlighet med Boverkets ändrade föreskrifter och den nya Svenska Standarden 25268:2023.

Eftersom det finns en ny standard innebär det att det finns väsentliga skillnader mot den tidigare standarden. Det innebär att det finns ett stort behov av information och vägledning av dokumentet med de nya grundläggande och utökade kraven samt tillägg och förtydliganden för alla föreningarna som kompetent remissinstans men framför allt för de av våra medlemmar som representerar hörselskadade i kommunernas och/eller regionernas olika grupper. Det behövs utbildning för att ha adekvata och fördjupade kunskaper om den nya standarden men också om konsekvenserna av en dålig ljudmiljö för att kunna arbeta förebyggande mot ohälsa beroende av dålig ljudmiljö och/eller frånvaro av system för ljudöverföring till hörhjälpmedlen.

Vi föreslår kongressen besluta att

1. anordna en utbildning, förslagsvis regional, för medlemmar för att öka kompetensen och för att kunna påverka och samverka i ljudmiljöarbetet inklusive taluppfattbarheten och ljudöverföringen till hörhjälpmedlen i de olika tillgänglighetsgrupper i kommunerna och regionerna samt för att kunna vara en kompetent remissinstans för kommunernas tillgänglighetsarbete.
2. gå ut bredare och anordna utbildningar, förslagsvis regionala, för att bjuda in de som skall vara delaktiga i planering, projektering, produktion och kontroll av lokaler för att kunna ställa relevanta ljud-, teknik- och taluppfattbarhetskrav samt en möjlighet till kvalitetssäkring och kvalitetsdeklaration av lokalen. Det kan tex gälla fackliga företrädare, lokalansvariga i kommuner, chefer med flera intresserade.

Yttrande

Förbundsstyrelsen delar motionärens uppfattning om att standarden är ett väldigt viktigt verktyg för att uppnå god hörbarhet i lokaler. Däremot ställer vi oss tveksamma till att HRF ska ordna en utbildning med utgångspunkt i standarden. Att tillgodogöra sig innehållet i standarden och därefter arbeta utåtriktat med den är mycket komplext och kräver en hel del förkunskaper och en gedigen utbildning. Däremot kan vi ge råd och tips på ett mer allmänt plan kring hur vi uppnår god hörbarhet i lokaler och peka på att standarden finns och hänvisa till experter. Om det ska utformas som en utbildning, information på HRFs webb eller på annat sätt bör hänskjutas till den årliga verksamhetsplaneringen.

Motionären anför också att HRF ska hålla utbildningar för utomstående i ämnet. HRF gjorde en särskild satsning kring detta i samband med ljudmiljökampanjen 2010-11. Erfarenheterna från detta var att det krävs omfattande personella resurser och stora

ekonomiska satsningar för att det ska få genomslag. Förbundsstyrelsen bedömer att utrymmet för detta inte finns i dagsläget.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att avslå motion 412

Motion #413 *(behandlas tillsammans med motion 414)*

Fokus och strategi 2026-2029, Hörselsmart utformning

Hörselskadades förening i Solna-Sundbyberg-Ekerö

Larm ifrån VMA. Hesa Fredrik, Radio, Brand, mm

Det är många personer med hörselnedsättningar och Hörselimplantat som lever ensamma eller är tillfälligt ensamma som inte alltid hör dessa meddelanden som kommer. Vi tycker det är viktigt att alla ska kunna få ta del viktiga meddelanden på det sätt som passar en bäst. Man ska inte behöva vara beroende av andra medmänniskor. Det finns Väckarklockan Bellman som ska larma vi olika tillbud, liksom reseväckarklockan Vibio. Många använder kanske också mobilen, klockor. Inget av dessa är säkert i tiderna vi lever i. Man kan inte vara säker på att tekniken fungerar i samhället fullt ut, vid osäkra tider.

Vi måste se till att viktiga meddelande når ut till alla på det sätt som passar bäst för var och en.

Vi föreslår kongressen besluta att

1. HRF påverka bl a MSB och Civilförsvaret hur de har tänkt på att nå ut till personer med hörselnedsättning med viktiga meddelanden och se till att vi får information på det sätt som passar oss bäst.

Motion #414 (behandlas tillsammans med motion 413)

Fokus och strategi 2026-2029, Hörselsmart utformning

Hörselskadades distrikt i Östergötland

Upplysning, uppmärksammande och upplyftande för en hörselsmart krisberedskap

Denna motion syftar till att stärka hörselskadades säkerhet och krisberedskap genom specifika tillgänglighetsåtgärder. Omvärlden är just nu orolig, och civil beredskap är ett aktuellt ämne även för oss hörselskadade. HRF bör passa på att utnyttja det intresse som finns för frågorna och driva sådant som är aktuellt för just oss hörselskadade. Exempel på frågor som kan tas upp inom området är:

- 1. Driva på för lagstiftning om visuella brandlarm** – Kanske är det dags för lagstiftning om visuella brandlarm i offentliga byggnader? Det är en förhållandevis billig investering för samhället. Även hörande riskerar att missa brandlarm i och med att det är vanligt att lyssna på strömmad musik, poddar eller annat innehåll i lurar. Detta är en naturlig del av Hörselsmart utformning i det intressepolitiska programmet.
- 2. Utbildning och instruktioner för hörselskadade inom civil beredskap** – Det har hållits utbildning för instruktörer i hemberedskap och hjärt- och lungräddning tillsammans med Civilförsvarsförbundet. Detta var ett bra initiativ och man kan se ifall detta går att utveckla på olika sätt och även se om det finns specifika saker gällande våra behov som hörselskadade som kan fördjupas.
- 3. Powerbank vid förskrivning av uppladdningsbar hörselteknik** – Hörselvården behöver uppmärksammas på att det finns potentiella problem med ny uppladdningsbar hörselteknik vid strömavbrott. Kanske borde HRF driva att en powerbank ska kunna fås utan kostnad när uppladdningsbar hörselteknik förskrivs, som ett sätt för samhället att säkerställa att alla verkligen får tillgång till sin hörteknik vid kriser, och inte enbart de som är pålästa och resursstarka.
- 4. Viktig meddelande till allmänheten (VMA) i textformat** – HRF bör ha kontinuerlig dialog med berörda myndigheter om vikten av att kunna relevant information vid VMA även i textformat. Vi får inte missa viktig information enbart för att vi kanske inte kan höra radio i alla situationer.

Hörselskadade ses som en ”sårbar grupp”, se (Stark m.fl., 2024), och det vore bra om man också kan se oss som en resurs och vad vi kan bidra med under en kris.

Arbete med dessa frågor stärker inte enbart hörselskadades säkerhet och delaktighet, utan är bra för samhället i stort och kan göra oss till aktiva aktörer vid kriser.

Stark, E., Osvalder, A., & Borell, J. (2024). *Civil beredskap, krisberedskap och resursfördelning—En kunskapsöversikt om inkludering och mångfald*. Chalmers Tekniska Högskola.

https://research.chalmers.se/publication/541702/file/541702_Fulltext.pdf?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTEAAR2d7Y7wxf761atZYa84TJH5CYZErfJdfS-uYmpZRDrVmzdDTz3qCSYaws_aem_q6rg3WWNV4yL4bxyYoE70Q

Vi föreslår kongressen besluta att

1. HRF utreder och presenterar en rapport om hörselskadades tillgänglighet och säkerhet i krissituationer senast 2026.
2. HRF arbetar för lagstiftning om visuella brandlarm i offentliga byggnader.
3. HRF verkar för att inkludera hörselskadades perspektiv i nationella krisberedskapsplaner.
4. HRF driver frågan om tillgång till powerbanks vid förskrivning av uppladdningsbar hörselteknik.

Yttrande

Motion 308 och 413 var ursprungligen samma motion. Att-satserna har delats upp på två områden.

Motion 308 behandlas tillsammans med motion 309 under Intressepolitiskt program.

Motion 413 behandlas tillsammans med motion 414 under Fokus och strategi 2026–2029

Vi befinner oss i en omvälvande tid, med krig och internationella konflikter i vårt närområde samt fler våldsbrott i vårt samhälle. Vi ser också hur klimatförändringar och extremväder orsakar svåra miljöproblem och naturkatastrofer.

Fungerande kommunikation är alltid viktigt för oss hörselskadade, men i samband med krig, kris, nödsituationer och andra allvarliga händelser kan det till och med handla om liv och död. Vi kan missa livsviktig information, om det saknas text. Vi kan ha svårt att uppfatta ljudlarm och andra varningssignaler. Vi kan ha problem med att ladda hjälpmedel och få tag i batterier. Listan kan göras lång.

HRF har gjort Sverige tryggare. Under de senaste 15 åren har vi gjort stor skillnad när det gäller tillgänglighet i kristider, och det ska vi vara stolta över.

- Nu skickas viktig information, t.ex. VMA-larm, via appar och/eller sms inom det berörda krisområdet, tack vare HRF.
- Nu kan hörselskadade sms:a till SOS Alarm 112, tack vare HRF.
- Nu textar Sveriges Television det mesta, tack vare HRF.
- Nu textar beredskapsmyndigheter sina webbsändningar, tack vare HRF.

Många av de tillgänglighetsåtgärder som efterfrågas finns alltså på plats. Men det behövs mer. Förbundsstyrelsen delar därför motionärernas uppfattning, att hörselsmart krisberedskap måste lyftas fram som ett nytt mål i HRFs intressepolitiska program.

I början på året gav regeringen 53 beredskapsmyndigheter i uppdrag att stärka sin beredskap och ”säkerställa en kultur av handlingskraft och proaktivitet”. Detta är en process som HRF behöver vara aktiv i. Syftet med svensk krisberedskap uppges vara ”att värna befolkningens liv och hälsa, samhällets funktionalitet och förmågan att upprätthålla våra grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter.” Detta kan bara uppnås om hörselskadades behov vägs in i alla delar.

Förbundsstyrelsen anser emellertid inte att frågan ska fogas in på flera olika ställen i det intressepolitiska programmet, utan föreslår att det läggs in ett nytt mål sist i avsnittet "Hörselsmart utformning", med följande lydelse:

"att planer för och genomförande av krisberedskap, kriskommunikation, försvar och civilförsvar ska väga in hörselskadades behov, vara fullt tillgängliga för hörselskadade samt trygga alla hörselskadades delaktighet och säkerhet i händelse av krig, kris och andra allvarliga händelser."

Förbundsstyrelsen föreslår också två tillägg i de två sista styckena i brödtexten under rubriken "Hörselsmart utformning" (se fetmarkerad text):

*Hörselsmart utformning är därmed en förutsättning för full delaktighet. Och delaktighet är i sin tur en förutsättning för ett öppet, demokratiskt och jämlikt samhälle, där hörselskadade är fria att utöva sina rättigheter och fullgöra sina skyldigheter, **samt kan känna sig lika trygga, inkluderade och informerade som alla andra, i händelse av kris eller krig.***

*Hur hörselsmart utformning kan åstadkommas i praktiken förändras över tid, i takt med digitalisering, annan teknisk utveckling och nya rön. Men målet med hörselsmart utformning är alltid detsamma: att ge hörselskadade goda möjligheter att vara fullt delaktiga i utbildning, arbetsliv, samhällsdebatt, politik, kultur, fritid, **kris- och säkerhetsåtgärder samt alla andra delar av samhället och livet.**"*

Förbundsstyrelsen instämmer i att hörselvård är viktigt även i händelse av kris, men vi anser att behovet av beredskap kring hörapparater, strömförsörjning med mera omfattas dels av de skrivningar som redan finns under Hörselvård, dels av det nya mål som vi föreslår under Hörselsmart utformning.

Det saknas fortfarande krav på visuella/tillgängliga brand- och utrymningslarm i offentliga byggnader och lokaler. HRF försökte få med det i Boverkets nya byggregler, men fick då inte gehör. Otillgängliga larm är en allvarlig brist, som HRF behöver arbeta vidare med.

Powerbanks har visat sig fungera dåligt vid laddning av laddningsbara hörapparater, men förbundsstyrelsen anser det viktigt att HRF undersöker och påverkar för bra, praktiska lösningar som säkerställer att hörselskadade kan använda sina hörapparater i händelse av strömavbrott och elbrist.

En rapport om hörselskadades tillgänglighet och säkerhet i krissituationer kan absolut ha ett värde. Om det är den bästa och mest effektiva metoden för att nå resultat i frågan är en praktisk och operativ fråga som det är bättre att ta ställning till i samband med förbundets årliga verksamhetsplanering samt i det fortlöpande påverkansarbetet.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att anse motion 413 besvarad

att avslå första att-satsen i motion 414

att bifalla andra att-satsen i motion 414

att bifalla tredje att-satsen i motion 414

att anse fjärde att-satsen i motion 414 besvarad

Motion #415

Fokus och strategi 2026-2029, Arbetsliv

Fredrik Forsberg och Gunilla Karlsson

Stödmaterial vid ansökan om bidrag till arbetshjälpmedel från Försäkringskassan

Det blir allt svårare att få ansökan om bidrag till arbetshjälpmedel beviljad av Försäkringskassan, "FK". Detta sker utan att lagstiftningen har ändrats. Den som ansöker måste vara expert på att göra dessa ansökningar för att kunna formulera dem på ett sätt som passar FKs mall för bedömning. HRF har inte heller längre möjlighet att ge juridisk hjälp i dessa fall. I ansökningsförfarandet kommer den sökande att bli kontaktad av FK och få otaliga frågor som i vissa fall kan upplevas som provocerande eller utanför individens ansvar. Ett verkligt exempel: FK krävde att individen skulle motivera varför regionen inte beviljat visst hjälpmedel eller varför man inte har CI. Utan stöd i ansökningsprocessen blir det oftast avslag.

Vi föreslår därför att HRF tar fram ett ansökningsstöd som tillgängliggörs på HRF:s webbkanaler. Denna blir en hjälp för individ eller arbetsgivare att:

1. få stöd vid ifyllandet av ansökningsblanketten, samt
2. förbereda ansökanden på de frågor som FK kommer att ställa.

För att skapa en grund behöver man samla in information om framgångsrika ansökningar och kombinera denna med FK:s: Vägledning 2009:1 senaste version, "Bidrag till arbetshjälpmedel" samt aktuella ansökningsblanketter. Syftet är att bistå de som gör en ansökan om bidrag till arbetshjälpmedel som kan vara individ eller arbetsgivare så att fler kan få adekvata hjälpmedel i arbetet.

Vi föreslår kongressen besluta att

1. HRF utvecklar ett ansökningsstöd för ansökan om bidrag till arbetshjälpmedel från Försäkringskassan.
2. HRF lanserar ansökningsstödet och tillgängliggör det på HRF:s webbkanaler.
3. HRF lanserar ansökningsstödet så att det även kan användas arbetsgivare.

Yttrande

Förbundsstyrelsen är väl medveten om att det har blivit svårare för hörselskadade att få bidrag till arbetshjälpmedel. Allt fler hörselskadade nekas bidrag med hänvisning till att de skulle kunna ha nytta av hjälpmedlet även utanför arbetet.

Förbundet ser detta som ett allvarligt systemfel och bedriver påverkansarbete för att förmå regeringen att ändra förordningen om bidrag till arbetshjälpmedel, för att tydliggöra att Försäkringskassan ska bevilja bidrag till arbetshjälpmedel om en arbetstagare har behov av hjälpmedel i arbetet.

HRF har haft upprepade kontakter med socialförsäkringsministern och andra regeringsföreträdare samt tagit upp problemen i skrivelser, medieinslag och interpellationsdebatter.

Under 2024 utreddes frågan av Inspektionen för socialförsäkringen (ISF), som i sin slutrapport gick på HRFs linje och uppmanade regeringen att tydliggöra regelverket. Med den som stöd fortsätter HRF driva krav på ändrade regler.

HRF ger också stöd till enskilda som behöver arbetshjälpmedel. Allmän information i ämnet finns på vår kunskapswebb, Allt om hörsel, och det går också att vända sig till vår rådgivningstjänst Hörsellinjen.

Att utöka detta med ett ansökningsstöd av det slag som efterfrågas är inte optimalt, anser förbundsstyrelsen. Det finns olika individuella faktorer som kan ha betydelse vid en ansökan om arbetshjälpmedel och att ge mer specifika anvisningar skulle i värsta fall kunna motverka sitt syfte.

Vår bild är att det är möjligt att få kunnig hjälp med bidragsansökan av personal inom hörselvården. Det blir då möjligt att få individuella råd och hjälp med att väga in just de faktorer som kan ha betydelse i det enskilda fallet.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att avslå motion 415

Motion #416

Fokus och strategi 2026-2029, Tolktjänst

Hörselskadades distrikt i Östergötland

Arbetslivstolkningen behöver utvecklas

Arbetslivstolkning är en grundläggande förutsättning för att personer med hörselnedsättning ska kunna delta fullt ut på arbetsmarknaden. Trots att pilotprojektet med extra resurser till arbetslivstolkning 2018-2021 visade på stor nöjdhet bland tolkanvändarna, och trots bra förslag i senaste tolktjänstutredningen, har inga långsiktiga förbättringar ännu genomförts. Regeringens tillskott till en nationell samordningsfunktion och finansiering för att stärka regionernas arbete med ”en väg in” är ett steg i rätt riktning, men dessa satsningar riskerar att falla platt utan tillräcklig uppföljning och tydligt användarfokus. HRF har en viktig roll i att bevaka och påverka hur dessa initiativ implementeras. Systemet präglas fortfarande av bristande resurser, fragmenterat ansvar och lågt politiskt intresse.

Detta riskerar att försvåra tillgången till arbetslivet för många av våra medlemmar. FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, särskilt artikel 27 om rätten till arbete och artikel 9 om rätten till tillgänglighet, förpliktar Sverige att säkerställa fungerande tolktjänster. De nuvarande satsningarna är otillräckliga för att uppfylla dessa åtaganden eller för att nå HRF:s vision om ett samhälle där hörselnedsättning inte begränsar någon. För att påverka detta krävs en kraftfull och strategisk insats från HRF.

Vi föreslår kongressen besluta att

1. HRF tar initiativ till en nationell kampanj för att synliggöra arbetslivstolkningens samhällsnytta.
2. HRF aktivt bidrar till utformningen och utvecklingen av den nationella samordningsfunktionen. Exempelvis genom att föra en kontinuerlig dialog med ansvarig myndighet och säkerställa att tolkanvändarnas perspektiv beaktas, samt genom att tydligt bevaka och påverka hur uppföljning och utvärdering av samordningen genomförs för att säkra konkreta förbättringar.
3. HRF utvecklar ett nätverk ihop med övriga intresseorganisationer och intressenter. Nätverket ska arbeta för att gemensamt identifiera hinder i dagens tolktjänstsystem, lyfta fram goda exempel och samordna krav gentemot politiska beslutsfattare.

Yttrande

Förbundsstyrelsen instämmer i motionärens beskrivning av att det finns stora brister i dagens tolkservice. Dagens system är uppdelat på en rad huvudmän med otydlig ansvarsfördelning. Det råder också brist på resurser. Just frågan om tolk i arbetslivet har varit högt prioriterat i vårt arbete med tolkfrågan under denna kongressperiod och kanske det område som skapar störst problem för den enskilda.

Som motionären är inne på lades det fram en statlig utredning 2020, Handlingsplan för en långsiktig utveckling av tolktjänsten för döva, hörselskadade och personer med

dövblindhet SOU 2020:11, som la fram flera förslag som skulle flytta fram positionerna i tolkfrågan, framförallt när det kommer till arbetslivstolkning, men än så länge har dessa förslag inte genomförts. Utredningen föreslog också att det skulle inrättas en nationell funktion som föreslås ligga på myndigheten för delaktighet (MFD). För närvarande är detta arbete på gång och det sker just nu en dialog kring utformningen och uppdraget för denna. Vi är i hög grad involverad i det arbetet och har samtal med såväl ansvarigt departement och berörda myndigheter. Detta är något som givetvis kommer att fortsätta.

HRF har under många år haft ett intensivt samarbete med de andra hörsel- och dövorganisationerna i denna fråga, framförallt med Förbundets Sveriges Dövblinda (FSDB) och Sveriges Dövas Riksförbund (SDR). Vi har samordnat oss, bidragit konstruktivt med underlag och förslag till utredningar och varit väldigt aktiva med att möta och påverka beslutsfattare i tolkfrågan. Vi har samtidigt en öppen dialog med andra intressenter, såsom yrkesföreningar, fackförbund och företrädare för myndigheter samt regioner. Även om det inte är ett formellt nätverk sker ändå regelbundet utbyte när behovet uppstår.

Tolkfrågan kommer att vara en fråga som vi kommer att följa upp och arbeta löpande med under kommande kongressperiod. Vi anser dock inte att denna fråga är lämplig att ta upp som en nationell kampanj, utan är bättre att driva på andra sätt.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att avslå första att-satsen i motion 416

att anse andra att-satsen i motion 416 besvarad

att anse tredje att-satsen i motion 416 besvarad

Motion #417

Fokus och strategi 2026-2029, Tolkjänst

Gunilla Karlsson och Fredrik Forsberg

Rätten för hörselnedsatta att kunna vara politiskt aktiva

Idag kan man få skrivtolk/teckenspråkstolk för att ta del av vad politiker säger. Och på valdagen kan man som medborgare få reda på hur valet går med stöd från tolk och text. Men om man själv ska vara politiskt aktiv kan man inte vara säker på att få tolk utan att betala själv. Detta gäller för Sverige som helhet. Det finns också variationer i landet. Några exempel:

- I ett aktuellt exempel kan inte en döv nämndeman i Örebro tingsrätt få tolk. Under några år har hon inte kunnat utföra detta viktiga politiska arbete.
- Tolkanvändare som behövde tolk till ett valmöte beställde tolk till en närbelägen plats, ett cafe, för att sedan be tolkarna följa med till platsen för valmötet. Det skapade otrygghet för tolkarna och en sämre tolkning då de inte kunde förbereda sig på rätt sätt inför mötet.

Det borde vara en mänsklig rättighet och demokratiskt att få lov att arbeta politiskt även när man har en hörselnedsättning eller annan funktionsnedsättning. Idag kan inte hörselnedsatta delta på lika villkor som hörande i politiskt arbete.

Vi föreslår kongressen besluta att

1. HRF driver frågan kring rätten för hörselnedsatta att kunna verka politiskt på ett aktivt sätt med stöd av skrivtolk/teckenspråkstolk.
2. HRF gör detta strategiskt inför valrörelsen 2026.

Yttrande

Förbundsstyrelsen delar motionärens beskrivning av att det finns stora brister i dagens tolkservice. Dagens system är uppdelat på en rad huvudmän, med otydlig ansvarsfördelning. Det råder också brist på resurser. Att kunna ta del av en tolk om man vill vara politiskt aktiv själv är ett särskilt bristområde. Samtidigt delar vi bilden av att det är en väldigt viktig demokratisk rättighet att ha möjlighet att engagera sig i politiken på samma villkor som andra.

HRF har under många år arbetat tillsammans med de andra hörsel- och dövorganisationerna, i synnerhet med Förbundets Sveriges Dövblinda (FSDB) och Sveriges Dövas Riksförbund. Vi har bidragit konstruktivt till utredningar och arbetat aktivt med att påverka beslutsfattare i tolkfrågan. Vi har samtidigt en dialog med olika intressenter, såsom yrkesföreningar, fackförbund och företrädare för myndigheter samt regioner. Det är väldigt många som anser frågan vara viktig, men ändå har alltför lite hänt. Vi har sett små framsteg men dessa behöver följas upp ytterligare.

Tolkfrågan kommer att vara en fråga som vi kommer att arbeta löpande under kommande kongressperiod. Vi anser dock inte att denna fråga är lämplig att ta upp specifikt i valrörelsen 2026, utan är bättre att driva på andra sätt.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att bifalla första att-satsen i motion 417

att avslå andra att-satsen i motion 417

Motion #418 (behandlas tillsammans med motion 419)

Fokus och strategi 2026-2029, Vård, omsorg och trygghet

Hörselskadades förening i Mellerud

Allas rätt till kommunikation i vården

För varje individ som blir utsatt i vården på grund av brister i kommunikationen är det en för mycket!

Alla människor har rätt till sitt eget sammanhang, särskilt i utsatta lägen som besök på sjukhus och vårdcentraler.

Alltför ofta hör vi talas om personer som har svårt att höra, bli utlämnade eller satta utanför sitt sammanhang i situationer, då det är av yttersta vikt att kunna ta emot och ge information - kommunicera - på sjukhus och på vårdcentraler på grund av att hörhjälpmedel inte finns till hands.

När personer som har svårt att höra inte har tillgång till fungerande hörhjälpmedel på sjukhus eller vårdinrättningar, kan de lätt missförstås och felaktigt uppfattas som förvirrade eller till och med dementa. Detta sker ofta i situationer där patienten är i chock eller på andra sätt inte har ordning på sina hjälpmedel.

Bristen på effektiv kommunikation skapar problem både för patienten, som kan känna sig osynlig och missförstådd, och för vårdpersonalen, som får svårt att ge rätt vård och stöd. Det är avgörande att se till att hörhjälpmedel finns tillgängliga och att vårdpersonal är medveten om hur hörselnedsättningar kan påverka kommunikationen, så att alla patienter kan få den vård de har rätt till.

Vi föreslår kongressen besluta att

1. förbundet undersöker behovet av teknik för fungerande samtal på sjukhus och vårdinrättningar i alla regioner
2. förbundet jobbar för att det säkerställs att hörhjälpmedel finns lättillgängliga på sjukhus och vårdcentraler, och att det finns rutiner för att snabbt kunna tillhandahålla dessa vid behov
3. förbundet jobbar för att alla hjälpmedelscentraler ska erbjuda samtalsförstärkare
4. förbundet jobbar för obligatorisk utbildning om kommunikation med hörselskadade för vårdpersonal

Motion #419 (behandlas tillsammans med motion 418)

Fokus och strategi 2026-2029, Vård, omsorg och trygghet

Hörselskadades förening i Solna-Sundbyberg-Ekerö

Bemötande och utbildning om hörsel och hörselhjälpmedel inom vården och omsorgen

Vi är många som tyvärr varit med om missförstånd eller inte blivit rätt bemötta inom sjukvården, äldreomsorgen, hemtjänsten.

Vi är många som varit med om att personal, läkare, sjuksköterskor, undersköterskor med flera tilltalat oss utan att vi hört och förstått. **OCH DET HAR BLIVIT MYCKET ALLVARLIGA FEL! Trots att de vet att vi är hörselskadade och borde veta att de ska förvissa sig om att vi uppfattat rätt, och bemött oss rätt.**

Vi har hört och varit med om många incidenter med allvarliga konsekvenser pga okunskap eller bristande bemötande vad personal, till och med **förvärrade sjukdomstillstånd och död.**

Vi har förstått att kunskap om hörsel och bemötande inte finns med i utbildningar, på någon högskola eller universitet till vårdpersonal, undersköterskor och sjuksköterskor, enligt Marie Öberg, docent, leg. audionom och hörselpedagog på hörselkliniken vid Universitetssjukhuset i Linköping.

Vi har också förstått att kunskapen om hörselhjälpmedel är mycket bristfällig inom all vårdpersonal. Detta gör att många incidenter sker, även det har Maria Öberg i sin forskning konfirmerat/bekräftat det.

Lika så finns det många uppsatser från studerande på högskolan i Örebro som styrker det. Och många av HRFs medlemmar!

Att få rätt bemötande är viktigt, för att få rätt vård och omsorg, det gör att livskvalitén består!

Vi föreslår kongressen besluta att

1. HRF förbundet arbetar för att hörselkunskap och bemötande finns på alla utbildningar inom vården och omsorgen, gymnasial, högskoleutbildningar.
2. HRF förbundet arbetar för att omsorgspersonal och övrig vårdpersonal får särskild utbildning om hörselhjälpmedel, så de kan hantera dessa.
3. HRF förbundet samarbetar med vårdförbundet, kommunalarbetsförbundet och övriga fackföreningar inom vård och omsorgen med egna informationsinsatser.
4. HRF förbundet samarbetar genom funktionsrätt Sverige, och dess regionala delar samt (SKR), Sveriges kommuner och regioner, för att uppnå och säkerställa, om utbildningsinsatser och bemötande som beskrivs i denna motion.

Yttrande

Motion 418 och 419 behandlas tillsammans

HRFs intressepolitiska program slår fast att all hälso- och sjukvård samt vård- och omsorgsverksamhet ska vara tillgänglig för hörselskadade.

Det ska vara enkelt för äldre och andra vård-/omsorgstagare att få praktiskt stöd med hörapparater, hörselimplantat, hörhjälpmedel, tillgänglighet med mera i sitt hem/boende. Kunskapsnivån måste vara särskilt hög inom verksamhet som riktar sig till målgrupper där det kan antas finnas många hörselskadade, till exempel äldre.

Men verkligheten ser annorlunda ut. Vi vet att bristerna är stora – det behövs ingen utredning för att konstatera det. Vård- och omsorgsverksamheter är sällan anpassade för personer med nedsatt hörsel och personal saknar ofta grundläggande kunskaper om hörselskador, hörapparater och tillgänglighet.

Förbundsstyrelsen håller därför med om att det behövs fortbildning och andra insatser för att höja kunskapsnivån bland personal som arbetar inom vård- och omsorg.

Men vi anser att det vore olyckligt att genom kongressbeslut låsa oss vid vilka organisationer HRF ska samarbeta med kring detta. Förbundsstyrelsen är inte heller beredd att begränsa det till en obligatorisk utbildning för all vårdpersonal – det finns fler sätt att höja kunskapsnivån inom berörda personalgrupper och nå framgång i denna fråga.

Samtalsförstärkare är till stor nytta, men kommuner och regioner är organiserade på olika sätt. Förbundsstyrelsen ser därför inte någon vinst med att fastslå at sådana ska utlämnas av just hjälpmedelscentralen.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att avslå första att-satsen i motion nummer 418

att bifalla andra att-satsen i motion nummer 418

att anse tredje att-satsen i motion nummer 418 besvarad

att anse fjärde att-satsen i motion nummer 418 besvarad

att bifalla första att-satsen i motion 419

att bifalla andra att-satsen i motion 419

att avslå tredje att-satsen i motion nummer 419

att avslå fjärde att-satsen i motion nummer 419

Motion #420

Fokus och strategi 2026-2029, Kunskap

Hörselskadades distrikt i Östergötland

Hörselsmart AI-utveckling

Vi kan räkna med att de kommande fyra åren inom AI-utvecklingen kommer att vara händelserika och att utvecklingen kommer att påverka hörselskadade. Kanske kommer tillgången på audionomer att ha förbättrats om hörseltester eller andra aktiviteter kan utföras med AI-stöd. Kanske leder utvecklingen till förbättringar i teknik som hörapparater, CI och automattextning. Kanske är det äntligen dags att trycka på så att vi får en förbättrad och modern Texttelefonitjänst? Vilka erfarenheter har organisationen från exempelvis projekt som hörseltestaren och Alla kan Texta som skulle kunna vara till hjälp när utvecklingen diskuteras? Finns det möjlighet att utlysa innovations-tävlingar? HRF behöver kunna påverka utvecklingen så att den leder mot verklig hörselsmart utformning och faktiskt är till nytta för oss, och även hjälpa hörselskadade att förstå och dra nytta av utvecklingen.

Det börjar redan nu komma hörapparater med AI-funktioner, men det är ytterst oklart hur dessa kan utvärderas och jämföras. Hur vet man vilken hörapparat som är bäst när de kontinuerligt anpassar sig och lär sig av användningen? Vanliga användare behöver allra minst få en förståelse för vad AI-funktionerna faktiskt innebär.

HRF skulle även behöva förmedla vår syn på utvecklingen till aktörer som arbetar med tjänster eller produkter som berör oss.

Vi föreslår kongressen besluta att

1. HRF bygger nätverk med experter och intressenter som forskare, användargrupper och tillverkare.
2. HRF kartlägger på vilken nivå certifiering (och andra regelverk) som berör AI i hörselteknik kan placeras på, och därefter driver på för standarder för enhetliga tester, transparens och dataskydd.
3. HRF stärker användarnas röst genom att samla feedback och därifrån sammanställa en rapport riktad till industrin med våra krav gällande hörselsmart utformning.
4. HRF främjar innovation genom att stötta forskning och certifiering.
5. HRF sprider kunskap till användarna om hörselrelaterad AI-teknik.

Yttrande

Förbundsstyrelsen delar motionärens beskrivning om hur revolutionerande artificiell intelligens, AI kan komma att bli för hörselområdet. Vi ser redan idag gott om exempel hur AI-teknik kan bidra till bättre lösningar som innebär att hörselskadade kan bli delaktiga på helt annat sätt än tidigare. Autotextningen som idag finns tillgänglig i digitala mötesplattformar, i appar som stödjer det som sägs eller möjligheten att slå på automatisk textning när man tittar på en video eller lyssnar på en podd är kanske det tydligaste exemplet. Vilka andra lösningar som AI-tekniken kan bidra till är helt öppet.

Förbundsstyrelsen följer och bevakar utvecklingen oavsett tekniklösning. Men vi ser inte riktigt möjligheten att HRF kan arbeta på det sätt som motionären lyfter. Teknikutvecklingen och arbetet kring AI är i hög grad globalt och industrins utvecklingsavdelningar ligger utanför Sveriges gränser. Däremot är det möjligt för oss att föra vidare denna fråga till vårt europeiska samarbetsorgan EFHOH, European federation for hard of hearing people och EDF, European disability forum som arbetar och bevakar dessa frågor. Det är fullt möjligt att de inom ramen för sitt arbete med europeiska direktiv och standarder dessa frågor kan lyfta dessa frågor. De har också en dialog med industrin på det här området.

Motionären önskar också att HRF ska främja innovation och forskning. Detta gör vi löpande när möjlighet ges, dels genom vårt påverkansarbete men också inom ramen för Stiftelsen Hörsselforskningsfonden som årligen delar ut medel till hörsselforskning, däribland till teknisk forskning som har potential att förbättra vardagen för hörselskadade.

Utöver detta vill motionären att vi ska sprida kunskap om hörselrelaterad AI-teknik till hörselskadade. Vi sprider löpande information om olika lösningar som underlättar för hörselskadade, oavsett vilken teknik som ligger bakom. Detta genom generell information på vår webb, individuell rådgivning men också i olika webinarier. Vi ser att detta arbete kommer att fortsätta inom ramen för vår ambition att öka kunskapen under kommande kongressperiod.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att avslå första att-satsen i motion 420

att avslå andra att-satsen i motion 420

att avslå tredje att-satsen i motion 420

att anse fjärde att-satsen i motion 420 besvarad

att anse femte att-satsen i motion 420 besvarad

Motion #421

Fokus och strategi 2026-2029, Kunskap

Hörselskadades distrikt i Östergötland

HRF Talks för att upplysa, uppmärksamma och upplyfta

HRF:s strategi inför 2025-2029 kommer enligt förbundsstyrelsens förslag att vara att upplysa, uppmärksamma och upplyfta. HRF Talks har varit ett suveränt verktyg för detta och behöver återuppväckas. HRF Talks kan användas till att upplysa när hörsselforskning och ny teknik presenteras, till att uppmärksamma när vi synliggör hörselskadade och till att upplyfta när videon inspirerar och visar på möjligheter. HRF Talks passar dessutom utmärkt ihop med målet om kunskap, forskning och utveckling.

Med bakgrund av detta så borde HRF Talks inte bara återuppväckas utan kanske även vidareutvecklas. Satsa ännu mer på bra innehåll och kvalitet i presentationen. Till skillnad från när vi ses i korta inslag i media, så finns här ytterligare en möjlighet att berätta vår historia på ett engagerande sätt. Plattformen är lämplig för en bred publik och innehållet lätt att sprida.

Vi föreslår kongressen besluta att

1. avsätta lämpliga resurser till långsiktigt arbete med HRF Talks

Yttrande

Förbundsstyrelsen instämmer i att HRF Talks har varit och fortfarande är en tillgång i vårt arbete för att sprida kunskap, inspirera och engagera.

Förbundet vill satsa på att "sätta ljus på hörselskadade" under de kommande åren. Men hur det bäst uppnås och om det finns resursutrymme för inspelningar av olika slag är i hög grad en praktisk verksamhets- och budgetfråga, som behöver behandlas i samband med framtagande av förbundets verksamhetsplan och budget.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att avslå motion 421

Motion #422

Fokus och strategi 2026-2029, Kunskap

Hörselskadades distrikt i Östergötland

Ljudkänslighet

Ljudkänslighet är en grupp som ofta förbises när man pratar om hörselskadade. Dagens samhälle är dåligt anpassat för ljudkänsliga då det ofta är hög ljudvolym på restauranger och offentliga lokaler. Det är även mycket akustiska signaler inom bland annat kollektivtrafiken. För den som är ljudkänslig innebär detta svårigheter att delta i sociala sammanhang och i det offentliga livet.

Vi föreslår kongressen besluta att

1. HRF uppmärksammar ljudkänsliga genom tematiska satsningar såsom informationskampanjer och föreläsningar.
2. HRF uppdaterar broschyren om ljudkänslighet.
3. efterfråga och stötta forskning inom området.
4. verka för en god ljudmiljö i offentliga lokaler.

Yttrande

Förbundsstyrelsen ser ett stort värde med att utveckla vårt upplysningsarbete inom olika hörselområden, bland annat ljudöverkänslighet. Att sprida hörselsmart kunskap är ett av HRFs viktigaste uppdrag.

I dag ger förbundet stöd och information till ljudöverkänsliga genom rådgivningstjänsten Hörsellinjen samt kunskapswebben Allt om hörsel. Broschyren *Leva med ljudöverkänslighet* har varit uttryckt under en längre tid, men kommer i ny version under 2025.

Föreläsningar om ljudöverkänslighet kan med fördel anordnas lokalt, inom den lokala verksamheten i föreningar eller distrikt. Vilka webinarier förbundet erbjuder beslutas från år till år i samband med att verksamhetsplan och budget fastställs.

HRF stödjer forskning inom hörselområdet via vår stiftelse Hörselforskningsfonden. Vilka projekt som beviljas medel beslutas av en styrelse med både hörselforskare och hörselskadade HRF-representanter, utifrån bedömningar av vetenskaplig höjd med mera. Fonden välkomnar även ansökningar som rör ljudöverkänslighet.

Hörselsmart utformning, inklusive god ljudmiljö, är helt centralt i HRFs fortlöpande påverkans- och upplysningsarbete. Vi har under åren gjort stora insatser för att sprida kunskap om vikten av god ljudmiljö, vilket har haft stor betydelse när det gäller att driva fram forskning, medvetenhet och konkreta förbättringar. Det handlar om allt från att få med ljudmiljö i lagar och regelverk till att ge råd och fakta om ljudmiljöförbättringar till arbetsgivare, kommuner och andra lokalansvariga.

Det arbetet är viktigt. Därför är första målet i vårt förslag till intressepolitiskt program: *"att byggd miljö utformas på ett hörselsmart sätt, med god ljudmiljö, god visuell miljö"*

och hög grad av taluppfattbarhet i lokaler och miljöer avsedda för samtal och talad information.”

Det är också därför vårt förslag till Fokus & strategi för 2026-2029 framhåller att ett av HRFs ”ständigt prioriterade områden” är hörselsmart utformning.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att anse motion 422 besvarad

Motion #423

Fokus och strategi 2026-2029, Övrigt Fokus och strategi

Hörselskadades distrikt i Östergötland

Flerspråkig hörseltestare

HRF:s hörseltestare används för att utföra ett vägledande test av hörseln med svenska språket. Dock så finns det behov att kunna göra hörselprovet på människor som pratar ett annat språk än svenska. För HRF är det viktigt att framstå som trovärdiga enligt nuvarande värdegrund samt vara inkluderande. Som förening känns det inte bra att behöva säga att det inte går att utföra hörselprovet pga att personen inte behärskar det svenska språket.

Vi föreslår kongressen besluta att

1. undersöka om det går att skapa ett hörselprov på flera språk som tex engelska, tyska, arabiska mm.
2. undersöka om det finns liknade hörseltestare i andra länder som kan användas

Yttrande

HRFs Hörseltestaren har varit ett mycket framgångsrikt verktyg för att skapa medvetenhet om hörselnedsättning och få fler att ta tag i sin hörselsituation. Inte minst har det varit en tillgång i det lokala arbetet med medlemsrekrytering, bland annat under Hörselveckan.

Hörseltestaren utvecklades av Forskningsinstitutet Hörselbron och är ett vetenskapligt validerat tal-i-brus-test, baserat på ett internationellt erkänt taltestmaterial kallat ”Hagermans meningar”.

Det stämmer att denna typ av test är språkberoende. Hörseltestaren fungerar oftast mycket bra för personer med svenska som förstaspråk, men för personer med annat modersmål kan resultatet bli missvisande. Tillförlitligheten är lägre även för barn och personer med kognitiva funktionsnedsättningar.

Det finns liknande digitala tal-i-brus-test på en del andra språk, men inte alla de vanliga invandrarspråken. För att kunna använda de testmaterial som finns skulle HRF behöva avtala om/köpa in användarrättigheter och sedan implementera testmaterialet på nya webbsidor på respektive språk. Det skulle innebära ett större projekt.

Förbundsstyrelsen håller med motionärerna om fördelarna med att kunna erbjuda digitala hörseltest även för personer med annat förstaspråk, men bedömer att ett sådant projekt skulle bli alltför kostnads- och resurskrävande för vår organisation.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att avslå motion 423

Motion #424

Fokus och strategi 2026-2029, Övrigt Fokus och strategi

Hörselskadades distrikt i Stockholms län

Tillgång till juridisk kompetens

Våra medlemmar efterfrågar juridisk kompetens inom organisationen. Tidigare fanns en sådan knuten till HRF men den resursen finns inte längre kvar. Det gör däremot behovet. I dessa tider då det blir allt svårare att få sina rättigheter tillgodosedda vad gäller t.ex. arbetshjälpmedel eller tillgång till tolk ökar behovet av sakkunnig juridisk kompetens. Det finns färre exempel där medlemmar på egen bekostnad anlitar jurister för att överklaga Försäkringskassans felaktiga beslut gällande den nya merkostnadsersättningen på garantinivå.

Vi måste återfå tillgång till juridisk kompetens eller åtminstone juridisk rådgivning för våra medlemmar i någon form. HRF erbjuder redan idag rabatt på juridisk hjälp inom familjerätt men inte inom kärnområdet hörsel vilket förefaller vara en felaktig prioritering. Det behövs liknande erbjudande inom områden som rör tillgänglighet, diskriminering och rättigheter i samhället för såväl yrkesverksamma som pensionärer.

Införandet juridiskt stöd kan troligen även öka medlemstillströmningen. Ofta är det när man har konkreta problem som man söker sig till en organisation som HRF.

Vi föreslår kongressen besluta att

1. HRF framgent bör driva rättsfall som antingen kan resultera i prejudicerande domar alternativt berör en större grupp medlemmar. Som exempel Försäkringskassans hantering gällande beslut om arbetshjälpmedel eller merkostnadsersättning på garantinivå.
2. inleda samverkan med lämplig jurist eller advokatbyrå med goda kunskaper inom funktionshinderområdet
3. införa kortare juridisk rådgivning kostnadsfritt för medlemmar som en utökning av Hörsellinjens erbjudande om gratis hörselrådgivning.
4. webbsidan Allt om Hörsel utökas med avsnitt om juridiska frågor inklusive fakta från tidigare rättsfall och domar.

Yttrande

Som motionären är inne på har HRF bakåt haft viss juridisk rådgivning kopplat till ärenden som rör socialförsäkringsärenden. Det har varit mycket uppskattat. Sedan detta avslutades för ett par år sedan har vi undersökt förutsättningarna för att erbjuda liknande stöd framåt. För närvarande är det möjligt att en lösning, som kan erbjuda vissa juridiska tjänster, kan komma på plats under 2025, men det avgörs av de praktiska och ekonomiska förutsättningarna.

HRF har historiskt drivit ärenden juridiskt när vi bedömt att det finns skäl att få ett prejudikat och möjlighet att stärka hörselskadades rättigheter. Dessa ärenden har bland annat berört kravet på teleslinga i offentliga lokaler samt vilken rätt för regioner att ta ut diskriminerande avgifter. Även om dessa domstolsprocesser inte gick HRFs väg

är det ibland ändå viktigt att få klarhet i vad lagstiftningen säger. Förbundsstyrelsen delar motionärens uppfattning att vi fortsatt ska driva ärenden när det bedöms finnas skäl och motiv för det, men vill inte att vi ska binda upp oss till att det ska göras, utan det behöver alltid avgöras vid varje enskilt tillfälle av de som arbetar med detta.

Motionären vill också på att Hörsellinjens verksamhet ska utökas med juridisk rådgivning till enskilda och information om juridiska ärenden och tidigare domar på Allt om Hörsel. Vi tolkar motionärens ambition som långtgående, vilket skulle kräva betydande resurser, för att det ska vara hållbart och trovärdigt. Hörsellinjen kan ge övergripande information och hänvisa vidare till andra aktörer, men vi ser inte att det är möjligt att utöka Hörsellinjens verksamhet i den utsträckningen, givet förbundets begränsade resurser och förslag till prioriteringar just nu. Förbundsstyrelsen anser däremot inte att dörren ska stängas helt. Om det under kommande kongressperioden finns praktiska och ekonomiska förutsättningar för detta, kan detta övervägas i verksamhetsplaneringen.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att anse första att-satsen i motion 424 besvarad

att anse andra att-satsen i motion 424 besvarad

att avslå tredje att-satsen i motion 424

att avslå fjärde att-satsen i motion 424